

KONZULTAČNÍ MATERIÁL

**STANDARDS ODBORNOSTI
DISTRIBUTORŮ PRODUKTŮ
NA FINANČNÍM TRHU**

Ministerstvo financí ČR
odbor Analýzy a rozvoj finančního trhu
oddělení Ochrana spotřebitele

prosinec 2007

**MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY
LETENSKÁ 15, 118 10 PRAHA 1**

Pracoviště:

Odbor Analýzy a rozvoj finančního trhu

Oddělení Ochrana spotřebitele

Legerova 69, 120 00 Praha 2

Kontakt:

Dušan Hradil, tel.: 257 04 2572, dusan.hradil@mfcz.cz

Jan Urbanec, tel.: 257 04 3208, jan.urbanec@mfcz.cz

Obsah

Seznam tabulek, schémat, boxů.....	2
Slovníček pojmů.....	3
Seznam zkratk.....	4
Shrnutí.....	5
1 Úvod	7
2 Standardy odbornosti.....	11
2.1 <i>Obecně k pojmu „odbornost na FT“ .....</i>	<i>11</i>
2.2 <i>Produktové skupiny .....</i>	<i>14</i>
2.3 <i>Působnost standardů, kvalifikační stupně, osvobození.....</i>	<i>17</i>
2.4 <i>Časový rozměr odbornosti .....</i>	<i>18</i>
3 Analýza současného stavu regulace zajištění odbornosti	19
3.1 <i>Cíl a obsah analýzy.....</i>	<i>19</i>
3.2 <i>Analýza – stručné shrnutí a hlavní zjištění.....</i>	<i>19</i>
4 Implementace standardů odbornosti	20
4.1 <i>Kooperace státu a finančního trhu.....</i>	<i>20</i>
4.2 <i>Výchozí teze institucionálního zajištění.....</i>	<i>21</i>
5 Závěr - další opatření MF v oblasti odbornosti distribuce.....	25
Přílohy	i
Příloha 1 – Rámcový návrh požadavků na odborné znalosti ve vybraných PS (ve specifikacích L1, L2, L3).....	i
Příloha 2 – Zjištění vyplývající z analýzy platné regulace a samoregulace zajištění odbornosti na FT	vi

Seznam tabulek, schémat, boxů

Schéma 1 - Význam odbornosti v OSFT.....	11
Tabulka 1 - Charakteristika kategorií požadavků na znalosti a dovednosti.....	12
Schéma 2 - Kategorie požadavků, jejich specifikace a způsoby prokázání odbornosti	14
Tabulka 2 – Rámcový návrh požadavků na odborné znalosti v PS A.	i
Tabulka 3 – Rámcový návrh požadavků na odborné znalosti v PS E.	iii
Tabulka 4 – Prokazování odborné způsobilosti u PZ	vii
Tabulka 5 – Kvalifikační stupně odborné způsobilosti PZ – platný stav	vii
Tabulka 6 - Požadavky na minimální stupeň odborné způsobilosti pro PZ	x
Tabulka 7 – Vybrané aspekty distribuce u jednotlivých kategorií PZ	x
Box 1 – Vybrané požadavky na odbornost v kodexech v pojišťovnictví	xi
Tabulka 8 - Druhy odborné obchodní činnosti makléře, kategorie makléřských zkoušek.....	xv
Box 2 – Vybrané požadavky na odbornost v kodexech kapitálového trhu.....	xvii

Slovníček pojmů

Pro účely tohoto materiálu rozumíme termínem:

- finanční trh** místo, kde jsou nabízeny a poptávány finanční produkty a služby jakéhokoli úvěrového, investičního, pojistného a spořicího charakteru;
- spotřebitel
(klient, zákazník)** fyzickou osobu, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti;
- distributor** jakoukoli fyzickou osobu, která vystupuje vůči zákazníkům (spotřebitelům) coby poskytovatel či zprostředkovatel retailové služby na finančním trhu nebo poskytující služby finančního poradenství, a to ať už v pozici osoby samostatně výdělečně činné, zaměstnance či jiné osoby, která je využívána k výše uvedené činnosti; v případě, kdy při prodeji služby nevystupuje vůči zákazníkovi konkrétní fyzická osoba (např. při poskytování finanční služby na dálku), je pojmem distributor myšlena „odpovědná osoba“ v rámci příslušné právnické osoby; distributorem je pro potřeby tohoto dokumentu myšlena i osoba *žádající* o možnost poskytovat či zprostředkovávat služby na finančním trhu.

Seznam zkratk

Pro účely tohoto materiálu je pod následujícími zkratkami rozuměn/rozuměna/
rozuměno:

AČPM	Asociace českých pojišťovacích makléřů
AFIZ	Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČAOCF	Česká asociace obchodníků s cennými papíry
ČNB	Česká národní banka
ES / EU	Evropská společenství / Evropská unie
FO	fyzická osoba, fyzické osoby
FSA	Financial Services Authority
FSSC	Financial Services Skills Council
FT	finanční trh
FP	finanční produkt(y), finanční služba (služby)
IFSRA	Irish Financial Services Regulatory Authority
IMD	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES o zprostředkování pojištění
IZ	investiční zprostředkovatel(é)
MF (též ministerstvo)	Ministerstvo financí ČR
MiFID	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39 o trzích finančních nástrojů
OSFT	ochrana spotřebitele na finančním trhu
PS	produktová skupina
PZ	pojišťovací zprostředkovatel(é)
SO	standardy odbornosti
VIZ	Vyhláška č. 429/2004 Sb., kterou se stanoví pravidla jednání investičního zprostředkovatele se zákazníky
VoOOC	Vyhláška č. 59/2007 Sb., o druzích odborných obchodních činnostech obchodníka s cennými papíry vykonávaných prostřednictvím makléře, o druzích odborné specializace makléře a o makléřské zkoušce
ZPKT	Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
ZSÚ	Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb.
ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

Shrnutí

Odbornost distributorů finančních produktů a služeb chápe Ministerstvo financí (MF) jako součást **jednoho ze základních pilířů fungování systému ochrany spotřebitele na finančním trhu** (OSFT), tj. dosažení adekvátní informovanosti spotřebitelů. MF jakožto gestor OSFT spatřuje svou roli v garantování určité **minimální požadované úrovně znalostí a dovedností** distributorů finančních produktů. Vzhledem k analyzovaným nedostatkům (tj. především nevyváženosti požadavků kladených na odbornost v různých sektorech resp. též v rámci těchto sektorů) ve stávajícím systému zabezpečení odbornosti se MF jeví jako žádoucí iniciovat k této problematice veřejnou diskusi. Cílem MF je **seznámit se s názorem** zainteresovaných subjektů finančního trhu a **informovat** trh o východiscích a základním rámci, které byly užity při vytváření předloženého konzultačního materiálu a formulaci základní představy MF o aktivitách v oblasti distribuce finančních produktů. Tato východiska jsou formulována na základě a v souladu s **rámcovou politikou MF v oblasti OSFT**.

Pod **pojmem odbornost** MF rozumí odborné znalosti potřebné pro distribuci FP a odborné dovednosti tyto znalosti aplikovat. Dle představy MF je žádoucí na každém distributorovi požadovat splnění určitého minima v těchto složkách odbornosti s tím, že takové požadavky budou stanoveny pro tzv. **produktové skupiny** (tj. skupiny produktů blízké ekonomické podstaty a funkce). Měly by tak existovat různé standardy pro různé skupiny finančních produktů (s určitým společným základem pro všechny PS). Znalosti a dovednosti by měly být prokázány v různých oblastech fungování finančního trhu a ekonomiky obecně a jejich nedílnou součástí by měla být i znalost předpokladů a **principů etického jednání**.

MF v přeloženém konzultačním materiálu vychází z představy potřebnosti **sjednocení regulace** (v tomto případě pravidel regulace požadavků na odbornost) napříč finančním trhem. **Působnost** požadavků by tedy v pojetí navrhovaném MF byla stanovena v zásadě pro **celý finanční trh** s tím, že na základě určitých kritérií je možné a vhodné uvažovat o **vynětí či osvobození** vybraných distribučních aktivit z povinnosti tyto požadavky splnit. Standardy odbornosti by dále měly být odstupňovány pro různé kvalifikační stupně (viz dnešní úpravu na pojistném a kapitálovém trhu) a pro různé typy distribuce (bez poradenství, s poradenstvím, apod.). S ohledem na potřebu faktického a kontinuálního zajištění odbornosti se MF také jako žádoucí jeví stanovení pravidel pro její obnovování.

Důležitým aspektem zajišťování odbornosti je volba přístupu k jejich **implementaci**. V souladu s hlavními principy prováděných aktivit v oblasti OSFT podporuje MF **aktivní roli profesních asociací** a jejich kooperaci se státem (formou **koregulace** a **samoregulace**). V takovém modelu, kde stát stanoví pouze základní rámec, ve kterém mají být pravidla vytvářena a jejich specifikaci a vlastní realizaci zabezpečí samotné objekty těchto pravidel (tj. finanční instituce resp. jejich profesní asociace), mohou tržní subjekty spatřovat výraznou motivaci pro **získání konkurenční výhody**. Jako základní prvky implementace standardů odbornosti MF navrhuje a v tomto konzultačním materiálu k diskusi dává: obecná pravidla (stanovená regulátorem), specifikované standardy odbornosti (formulované profesními asociacemi a Českou národní bankou), vzdělávací instituce (akreditované Českou národní bankou), profesní asociace, dohledový orgán, vzdělávací instituce a programy a registr certifikovaných distributorů.

1 Úvod

K významu a přínosům odbornosti na finančním trhu

Odbornost distributorů FP chápe MF jako jednu z nutných podmínek **dosážení adekvátní informovanosti spotřebitelů**. Distributor FP, tj. jakákoli fyzická osoba, která vystupuje či usiluje o možnost vystupovat vůči zákazníkům (spotřebitelům) coby poskytovatel či zprostředkovatel FP nebo osoba poskytující služby finančního poradenství, a to ať už v pozici osoby samostatně výdělečně činné, zaměstnance či jiná osoba, která je k výše uvedené činnosti využívána, by měl disponovat takovými znalostmi a dovednostmi, aby dokázal spotřebiteli sdělit adekvátní informace potřebné k rozhodnutí o pořízení FP a v případě potřeby zákazníkovi jednotlivé aspekty nabízeného FP či služby také vysvětlit v adekvátně širokém kontextu. Odbornost distributorů tak lze považovat za **součást jednoho ze základních pilířů¹ fungování systému OSFT**.

Přínosy pro FT lze spatřovat především ve skutečnosti, že odbornost na straně distributorů FP přispívá současně k **lepší informovanosti spotřebitele**, posiluje jeho **důvěru** k finančním institucím, a tedy i vytváří předpoklady pro stabilitu, růst a efektivnost FT, v konečném důsledku pak pro posílení konkurenční pozice ekonomiky jako celku. Odbornost v širším slova smyslu (tj. nejen na úrovni přímého kontaktu se zákazníkem) pak může dále pozitivně působit na **kvalitu nabídky FP**, přispívat ke snižování **operačních rizik** firem podnikajících ve finančních službách a vytvářet podmínky pro vyšší **produktivitu** a **flexibilitu** lidského kapitálu ve finančním sektoru národního hospodářství.²

Současný stav

Současný celkový stav stanovení požadavků na odbornost distributorů nelze hodnotit jako uspokojivý. V rozporu se současným evropským trendem, kterým je sjednocování pravidel pro jednání distributorů vůči zákazníkům, existuje **v požadavcích kladených na znalosti a dovednosti** distributorů FP v platné legislativě výrazná **nerovnováha** mezi různými sektory FT (jak v tuzemsku, tak

---

¹ Tj. pilíř „informace“.

² Standardy pro typové pozice, ve kterých nedochází k přímému kontaktu se spotřebitelem, nejsou předmětem tohoto dokumentu.

zemích EU). Zatímco požadavky na odbornost distributorů nabízejících některé produkty jsou regulovány velmi detailně, u jiných FP, byť jejich nákup může pro spotřebitele představovat závažné životní rozhodnutí, zcela nedostatečně.

Vzhledem k popsané situaci považuje MF **zahájit k této problematice diskusi** s odbornou veřejností a seznámit se jejím pohledem. Východiskem pro tuto diskusi jsou návrhy MF, které jsou obsahem předloženého konzultačního materiálu.

Vazba na aktivity MF a zahraniční kontext

Projekt standardů odbornosti na FT navazuje na principy a návrhy opatření obsažené v **rámcové politice MF v oblasti OSFT**³ a má úzkou vazbu na další aktivity MF související s **problematikou distribuce produktů a služeb na FT**.⁴ Odbornost distributorů FP tvoří v pojetí politiky MF v oblasti OSFT součást jednoho pilíře, kterým je zajištění dodání **adekvátních informací** spotřebiteli.⁵

Předložený dokument dále navazuje na **konzultační materiál Zprostředkování a poradenství na finančním trhu a výstupy z veřejné diskuse**, která k němu z podnětu MF proběhla v létě roku 2006 a která byla vedena částečně i k problematice odbornosti na FT.

Návrhy MF obsažené v předloženém materiálu vycházejí mj. i z konkrétních aktivit ve vybraných **zahraničních zemích** s vyspělým FT, které společně sledují vytvoření komplexního, funkčního a efektivního systému zajištění odbornosti distributorů FP.⁶ Konzultační materiál také slouží jako popis výchozí pozice ČR pro případnou **diskusi a akcentování této problematiky na úrovni EU** (např. v souvislosti

---

³ Viz dokument *Rámcová politika MF v oblasti OSFT* (MF ČR srpen 2007). Mezi uvedené hlavní principy patří zejména princip vyváženosti mezi OSFT, rozvojem ekonomiky a stabilitou FT, dále pak sledovaný produktový přístup k regulaci FT, preference samoregulace (příp. koregulace) před regulací a transparentnost konzultací MF se zainteresovanými subjekty.

⁴ Zejména na koncept tzv. informačních standardů a aktivity v oblasti finančního vzdělávání.

⁵ K významu odbornosti v systému zajištění OSFT blíže viz schéma 1 v kapitole 2.1.

⁶ Jedná se především o systémy zajištění odbornosti distributorů retailových finančních služeb v Irsku (IFSRA) a ve Velké Británii (FSA, FSSC). Přístup uplatňovaný v těchto zemích je blízký pojetí MF. Hlavními rysy tohoto přístupu je snaha vytvořit komplexní, efektivní, produktově a distribučně neutrální (nediskriminační), vůči potřebám spotřebitele účinný a současně maximálně tržně konformní systém zajištění odbornosti. Inspirací pro MF jsou také prvky metodiky použité při realizaci projektu zajištění odbornosti – jedná se zejména o aspekty, jakými jsou: vymezení obsahu odbornosti, vymezení tzv. produktových skupin, dotčených subjektů, výjimek z působnosti, uplatnění principu udržování a obnovování odbornosti, definování způsobů dosažení odbornosti, systému kontroly nad dodržováním stanovených pravidel, stanovení přechodného období pro finanční instituce, apod.

s projednáváním obsahu *Zelené knihy Evropské komise o politice v oblasti finančních služeb* a diskusí o možných prioritách a agendách pro blížící se předsednictví ČR v Radě EU).

Konzultace s veřejností

Konzultační materiál *Standardy odbornosti distributorů produktů na finančním trhu* je určen především **odborné veřejnosti**, tj. zejména ČNB, finančním institucím a jejich asociacím a sdružením na ochranu spotřebitele. MF považuje za vhodné vést konzultační proces v několika fázích. V první fázi by měla proběhnout diskuse o základní koncepci a východiscích MF k problematice odbornosti distributorů na FT. Pro tuto potřebu MF formulovalo v předloženém materiálu několik tzv. konzultačních otázek, které následují ve formě boxu na konci každé dílčí kapitoly. Technické aspekty problematiky (tj. např. specifikovaná podoba standardů odbornosti, přesný obsah kompetencí v institucionálním zajištění systému, apod.) budou předmětem konzultačních materiálů MF (a konzultací k nim vedených) následujících.

Struktura dokumentu je následující. Kapitola 2 předkládaného dokumentu uvádí celkový pohled na oblast odbornosti včetně širšího kontextu této problematiky; vymezuje pojetí odbornosti distributorů produktů na FT a uvádí strukturovaný přehled požadavků (tj. standardů odbornosti), které by mohly být obsahem požadavků na distributory jednotlivých FP. Obsahem kapitoly 3 je analýza současného stavu požadavků na odbornost na FT a kapitoly 4 pak rámcový návrh přístupu k implementaci budoucích zvažovaných standardů.

Konzultační otázky k tématu: *Iniciativa MF v oblasti zajištění odbornosti na FT*

1. *Souhlasíte se záměrem MF zabývat se problematikou zabezpečení odbornosti distributorů FP?*

Odpovědi na jednotlivé otázky, jakožto i jakékoli připomínky a další podněty k jednotlivým koncepčním a metodickým aspektům SO, prosím, zasílejte na e-mailovou adresu odbornost@mfcz.cz, případně písemně na adresu Ministerstvo financí, Odbor Analýzy a rozvoj finančního trhu, Letenská 15, 118 00 Praha 1, s označením „KONZULTACE – STANDARDY ODBORNOSTI“. Po vyhodnocení příspěvků odborné veřejnosti představí MF návrh dalšího postupu v této

problematice, zejména způsob zapojení odborné veřejnosti do připravovaných opatření.

**Děkujeme za zaslání připomínek ve lhůtě,
která je stanovena na:**

31. ledna 2008

2 Standardy odbornosti

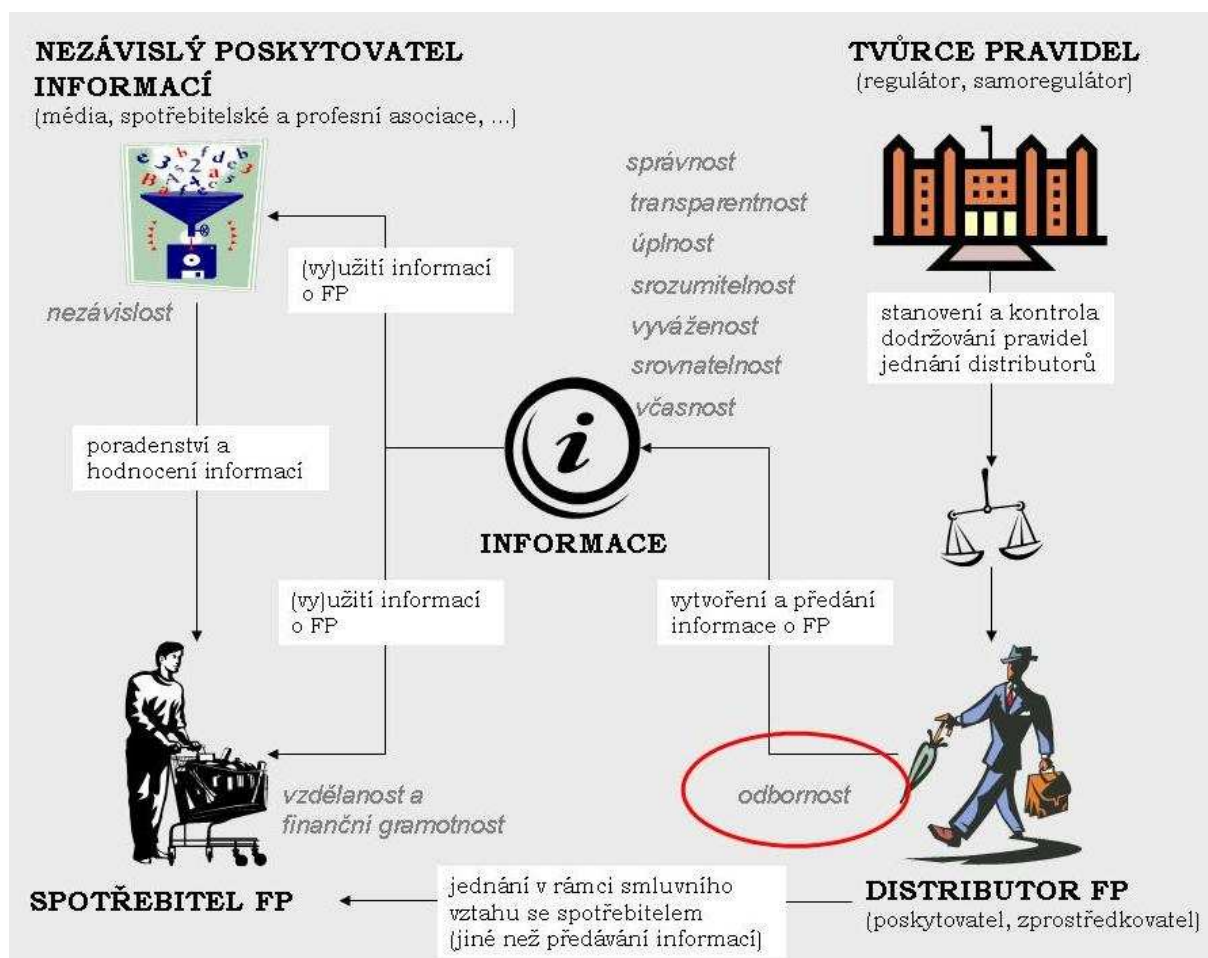
2.1 Obecně k pojmu „odbornost na FT“

Odbornost lze považovat (vedle věcných, ekonomických a organizačních předpokladů) za personální předpoklad činnosti distributora FP. Ze zahraničních zkušeností lze dovodit, že pojem *odbornost* zahrnuje následující aspekty:

- **odborné znalosti** potřebné pro distribuci FP,
- **odborné dovednosti** aplikovat získané znalosti,

Z pohledu spotřebitele spočívá klíčový význam odbornosti distributora ve skutečnosti, že ten mu předává určitý adekvátní okruh informací o FP, který je předpokladem pro to, aby se spotřebitel o nákupu rozhodoval racionálně (tj. v souladu s vlastními potřebami a možnostmi).

Schéma 1 - Význam odbornosti v OSFT

Zdroj: MF

Jako žádoucí se tedy jeví zavedení určitého **standardu (standardů) odbornosti** distributora, jenž stanoví ve výše uvedených rovinách minimální požadavky, které by distributor na FT musel splnit, aby mohl určité FP nabízet. Společně se stanovením standardu pro poskytování informací tak role státu v procesu distribuce FP spočívá v **garantování základní, minimální požadované** úrovně a kvality jednání distributora vůči spotřebitelům.

Tento standard by měl být komplexní, dostatečně konkrétní, ale přitom „nadčasový“ a flexibilní – a tedy aplikovatelný do měnících se legislativních podmínek, různých modelů, organizačních struktur finančních institucí, distribučních cest a článků a dynamického vývoje FT.

KATEGORIE POŽADAVKŮ NA ODBORNOST

Distributor jakéhokoli produktu FT by měl disponovat jistými **odbornými znalostmi** a také **dovednostmi** tyto znalosti v praxi na konkrétních případech aplikovat. Definování minimální požadované znalostní a dovednostní „základny“ by dle našeho názoru mohlo být rozděleno do několika **kategorií požadavků**. MF navrhuje definovat požadavky na odbornost v následujících kategoriích (které současně představují nejobecnější úroveň specifikace požadavků):

- A. všeobecné ekonomické a právní znalosti a dovednosti související s FT*
- B. znalost podstaty nabízených produktů a schopnost jejich analýzy*
- C. znalost sektorové regulace a samoregulace⁷*
- D. znalost principů etického jednání⁸*

Kategorie „A“ a částečně také „D“ by přitom obsahovaly požadavky společné pro celý FT (tzn. znalosti a dovednosti stanovené v těchto kategoriích by museli prokázat všichni distributoři bez ohledu na typ nabízeného FP). Obsah požadovaných znalostí v kategoriích „B“, „C“ a částečně „D“ by byl specifický pro příslušnou tzv. **produktovou skupinu** (PS, viz kap. 2.2).

Tabulka 1 - Charakteristika kategorií požadavků na znalosti a dovednosti

Kategorie požadavku	Charakteristika požadavků na znalosti a dovednosti
A.	společné pro všechny PS

⁷ Přesněji regulace a samoregulace konkrétní produktové skupiny – viz níže.

⁸ Tj. jednání, které je v souladu s nejlepším zájmem (potřebami a možnostmi) klienta.

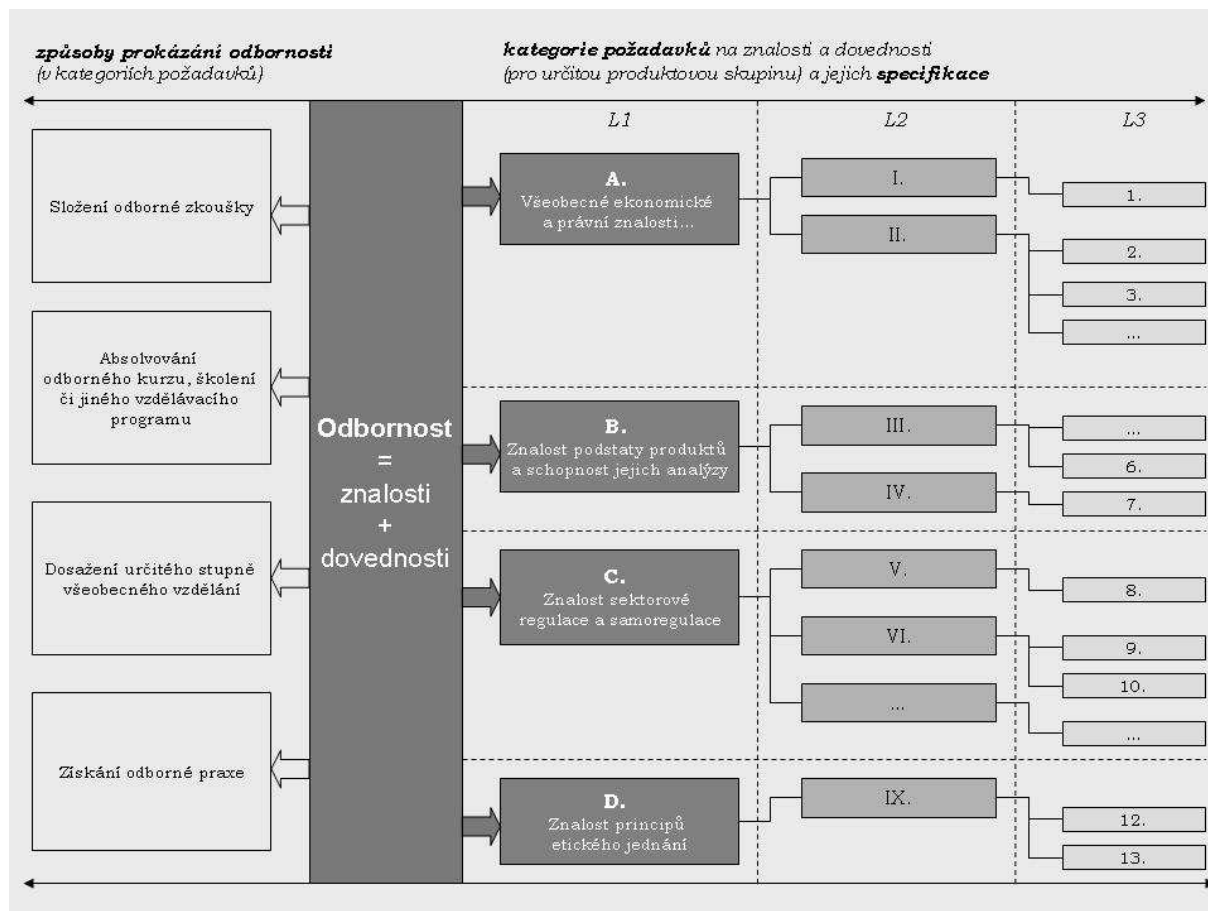
Kategorie požadavku	Charakteristika požadavků na znalosti a dovednosti
B.	specifické pro určitou PS
C.	specifické pro určitou PS
D.	částečně společné pro všechny PS a částečně specifické pro určitou PS

Míru **specifikace kategorií znalostí a dovedností**, které jsou obsahem uvedených kategoriích A až D, označujeme pro potřeby tohoto dokumentu písmenem *L*. Nejvyšší míře podrobnosti požadavků na odbornost v rámci jednotlivých kategorií a pro konkrétní produktovou skupinu odpovídá specifikace uvedená jako *L3* (značená arabskými číslicemi), nižší míře specifikace *L2* (značená římskými číslicemi) a nejobecnější specifikace pak *L1*, která odpovídá názvům kategorií (značená písmeny A, B, C, D).

ZPŮSOBY PROKÁZÁNÍ ODBORNOSTI

Dle názoru MF by **odbornosti** je možné nabýt, resp. její **nabytí prokázat**, různými cestami: složením odborné zkoušky, absolvováním odborného školení či programu, dosažením všeobecného vzdělání, nabytím odborné praxe, příp. dalšími způsoby. Systém požadavků na odbornost by měl být flexibilní - umožnit získání oprávnění k distribuci FP bez vazby na konkrétní stupeň dosaženého vzdělání, je-li dostatečná odbornost žadatele prokázána jiným způsobem, současně nestanovovat zbytečné nároky na osoby, které již odbornosti dosáhly jiným způsobem než např. požadovaným složením odborné zkoušky. Nastavení pravidel, které požadavky na odbornost lze prokazovat kterým způsobem, však ještě není předmětem tohoto konzultačního materiálu. Výše popsanou logiku požadavků na znalosti a dovednosti znázorňuje schéma 2.

Schéma 2 - Kategorie požadavků, jejich specifikace a způsoby prokázání odbornosti

Zdroj: MF

Základní okruh navrhovaných požadavků na prokázané odborné znalosti v jednotlivých výše vymezených kategoriích a pro jednotlivé tzv. produktové skupiny (viz kapitolu 2.2) je představen v tabulkách v Příloze 1.

Konzultační otázky k tématu: Odborné znalosti a dovednosti

2. Je dle Vašeho názoru výše uvedený výčet kategorií požadavků na odborné znalosti a dovednosti úplný/dostatečný a správně (s ohledem na účel, ke kterému je sestaven) strukturovaný?
3. Souhlasíte s uvedenými způsoby nabývání odbornosti?

2.2 Produktové skupiny

Minimální požadované znalosti a dovednosti by měly být stanoveny formou určitého standardu, který bude svázán s určitou **produktovou skupinou (PS)**. Budou tedy

existovat různé standardy pro různé skupiny finančních produktů (s určitým společným základem – viz kapitola 2.1).

Oproti současnému, tj. sektorovému přístupu je dle názoru MF zapotřebí uplatňovat tzv. **produktově-funkční přístup k regulaci FT**, tzn. vycházet především z funkce, kterou ten který FP pro zákazníka plní (např. umožňuje jej finančně zajistit pro neproduktivní životní období, financovat jeho bytové potřeby, apod.).

Pro distributora na FT tento přístup znamená, že bude-li chtít na trhu nabízet konkrétní finanční produkt, musí být kromě poznatků týkajících se konkrétního nabízeného finančního produktu vybaven také poznatky a dovednostmi souvisejícími s dalšími FP spadajícími do dané PS (tzn. skupiny produktů blízké ekonomické povahy, byť např. z jiného sektoru FT). Na základě přístupů užívaných v zahraničí a s přihlédnutím k tuzemské nabídce FP navrhuje vymežit PS, tj. skupiny FP, které distributor spotřebiteli přímo nabízí, jejichž porizení zprostředkovává či k nimž poskytuje služby poradenství resp. plánování, takto:

A. Pojištění

- všechna pojištění kromě pojištění s garantovanou výplatou pojistné částky, jejíž výše není pevně stanovena (typicky u investičního životního pojištění)

B. Investiční produkty

- investiční nástroje dle § 3 ZPKT odst. 1, včetně produktů ostatních PS, které tyto nástroje ve své konstrukci obsahují nebo jejichž výnosnost se odvozuje z výnosnosti konkrétních investičních nástrojů (např. investiční životní pojištění a další)

C. Vkladové a spořicí produkty

- jakékoli finanční produkty sloužící ke zhodnocení vložených prostředků, vyjma produktů PS *B. Investiční produkty* (např. vkladové účty, stavební spoření, penzijní připojištění a ostatní produkty, které představují závazek klienta udržovat či odvádět určitý objem prostředků finanční instituci)

D. Úvěry na bydlení

- účelové úvěrové produkty, jejichž cílem je financování potřeb souvisejících s bydlením
- hypoteční úvěry (účelové), úvěry ze stavebního spoření a ostatní půjčky na bydlení

E. Spotřebitelské úvěry

- neúčelové úvěry pro spotřebitele
- spotřebitelské úvěry a půjčky, úvěry poskytnuté zastavárnou, leasing, kreditní karty, kontokorentní úvěry, americké hypotéky, smlouvy o půjčce (na které se nevztahuje ZSÚ)

Z výše uvedeného vyplývá, že MF nepočítá s uplatňováním požadavků na odbornost v případě produktů platebního styku a směnárství. Vzhledem k povaze těchto FP považujeme z hlediska politiky OSFT za dostatečné vytvořit spotřebiteli podmínky pro racionální rozhodování formou zabezpečení jeho adekvátní informovanosti (tj. stanovením informační povinnosti distributora, příp. podporou poskytování informačního servisu ze strany nezávislého subjektu). V případě, že distributor bude nabízet i doplňkové, tzv. **vázané produkty** resp. **balíčky** služeb (např. tzv. povinné ručení k finančnímu leasingu), předpokládá se nutnost prokázání odbornosti i pro tyto produkty (tzn. odbornosti jak pro PS, do které se řadí leasing – tj. *E. Spotřebitelské úvěry*, tak pro PS *A. Pojištění*). Alternativou je definování PS jako např. *E. Spotřebitelské úvěry a související pojištění*, ve které budou definovány požadavky na znalost vybraných – pro spotřebitelské úvěry relevantních – pojistných produktů.

Konzultační otázky k tématu: Produktové skupiny

4. *Souhlasíte (pro potřeby tvorby systému zajištění odbornosti) s produktově-funkčním přístupem ke klasifikaci finančního trhu (místo přístupu sektorového)?*
5. *Jste názoru, že výše uvedený výčet možných druhů finančních produktů je úplný a správně (vzhledem k účelu, ke kterému je sestavován) strukturovaný?*
6. *Souhlasíte s vynětím produktů platebního styku a směnárství z působnosti standardů odbornosti?*
7. *Jeví se Vám jako žádoucí přístup, že pro nabízení balíčků služeb a tzv. vázaných produktů se má odbornost prokazovat u všech těchto souvisejících služeb (produktů)?*

Základní **okruh navrhovaných požadavků** na prokázané odborné znalosti v jednotlivých výše vymezených **kategoriích** a pro jednotlivé **PS** je představen v tabulkách v **Příloze 1**.

Konzultační otázky k tématu: Návrh požadavků na odborné znalosti (Příloha 1

8. Je rozsah definovaných znalostí adekvátní jednotlivým typům produktu (PS)?
9. Máte připomínky k jednotlivým konkrétním požadavkům, co se týče jejich úplnosti, systematickosti, případně nadbytečnosti?

2.3 Působnost standardů, kvalifikační stupně, osvobození

Navrhované požadavky na odborné znalosti a dovednosti dle výchozího postoje MF by se měly principiálně vztahovat na **všechny distributory** FP. Distribucí přitom pro účely tohoto projektu není a z působnosti SO je tak **vyňato**:

- a) doručení reklamního materiálu (brožura, leták), aniž by tento úkon byl spojen s poskytnutím jakékoli formy finančního poradenství
- b) informování spotřebitele o produktech FT prostřednictvím médií, které přímo nesměruje k nákupu konkrétního FP od konkrétního distributora
- c) poskytování informací o FT a FP v rámci výuky, školení a podobných příležitostech, jejichž primárním účelem není nabízet spotřebiteli konkrétního FP od konkrétního distributora.
- d) poskytování informací o FT a FP vykonávané mimo profesní rámec (tj. mimo pracovní poměr nebo podnikatelskou činnost)

Jako žádoucí se však při zvoleném produktově-funkčním přístupu k tvorbě SO jeví zachování **různé míry požadované odbornosti** ve stanovených kategoriích znalostí a dovedností pro různé tzv. **kvalifikační stupně** distributora FP (viz současnou praxi v pojišťovnictví a na kapitálovém trhu či přístup ke stanovování požadavků na distributory určitých finančních služeb v zahraničí) a podle toho, je-li součástí distribuce FP i poskytnutí služby finančního poradenství resp. plánování.⁹

---

⁹ Záměr FSA v oblasti regulace poskytování retailových finančních služeb (*A Review of Retail Distribution, Discussion Paper 07/1, June 2007*) např. počítá s různými režimy požadavků kladených na finanční poradenství podle toho, o jakou úroveň poskytované služby (regulované, standardizované) se jedná, tj. rozlišuje míru požadavků na tzv. profesionální finanční plánování a poradenství, primární poradenství, základní poradenství, atd. FSA např. počítá s 5 režimy pro finanční poradenství resp. finanční plánování, v USA jich oproti tomu existuje cca 320.

Za určitých podmínek (tj. při naplnění určitých kritérií – např. v případě určitého typu nabízeného FP, způsobu jeho distribuce) se MF jeví také jako vhodné uvažovat o **osvobození** vybraných distribučních aktivit od režimu prokazování odbornosti. Tento přístup by však nepochybně předpokládal vytvoření takových mechanismů, na základě kterých by byl spotřebitel schopen jednoduše seznámit se se statutem distributora a informovaně se rozhodnout, chce-li využívat jím nabízené služby.¹⁰

Konzultační otázky k tématu: Působnost standardů, kvalifikační stupně, osvobození

10. *Považujete za žádoucí „odstupňovat“ míru požadavků na odbornost podle distributorem zamýšlené „úrovně“ nabízené služby (např. v závislosti na tom, je-li součástí služby i určitá forma finančního poradenství resp. finančního plánování), přičemž taková „úroveň“ by byla jasně definována a standardizována)?*
11. *Bylo by dle Vašeho názoru účelné, aby distributoři byli za určitých podmínek (např. při nabízení některých specifických produktů, např. zastavárenských či jiných FP distribuovaných nefinančními institucemi, např. prodej cestovního pojištění k zahraničnímu zájezdu nabízeného cestovní kanceláří) ze stanovených povinností na prokázání odbornosti vyňati resp. od nich osvobozeni? Pokud ano, podle jakého klíče?*

2.4 Časový rozměr odbornosti

Vzhledem k neustále se rozvíjejícímu FT a kontinuálním změnám jak v nabídce produktů, tak v oblasti regulace finančních služeb, je žádoucí nejen stanovit povinnost ověření odbornosti *při vstupu* distributora na FT, ale také zajistit udržování a rozvoj odbornosti *v průběhu* jeho výkonu činnosti. Opětovné prokázání požadovaných znalostí a dovedností po uplynutí určité doby by mělo např. formu přezkoušení, absolvování školení, apod. Stejně jako u *vstupu* distributora na FT, je za určitých okolností možné uvažovat také o osvobození od povinnosti formálního *obnovení* jeho odbornosti.

---

¹⁰ Takovým mechanismem by byla např. možnost finančního poradce označovat se za „profesionálního“ či „nezávislého“ *pouze* při splnění určitých jasně definovaných podmínek – např. způsobu odměňování apod.

Konzultační otázky k tématu: Časový rozměr odbornosti

12. Souhlasíte s představou o obnovování odbornosti u distributorů FP? Pokud ano, v jakém časovém intervalu?

3 Analýza současného stavu regulace zajištění odbornosti

3.1 Cíl a obsah analýzy

MF provedlo analýzu, zaměřenou na míru a kvalitu současné *regulace a samoregulace* odbornosti distributorů požadavky, které byly stanoveny pro jednotlivé skupiny FP. Tato analýza slouží jako východisko pro diskusi nad možnostmi úprav současného zajištění odbornosti distributorů na FT, a to ať už ve smyslu dodatečně stanovených požadavků či případně naopak jejich deregulace.

3.2 Analýza – stručné shrnutí a hlavní zjištění

Obsahem této kapitoly je uvedení hlavních závěrů vyplývajících z **analýzy současného stavu zajištění (regulace a samoregulace) odbornosti** na FT. Samotná analýza a detailněji komentovaná hlavní zjištění z analýzy vyplývající jsou obsahem *Přílohy 2*.

Analýza ukazuje především na **nedostatečnost a nevyváženost požadavků na odbornost** v jednotlivých kategoriích produktů. Na úrovni legislativy České republiky jsou upraveny pouze produkty PS A. *Pojištění*, PS B. *Krátkodobé investiční služby* a částečně také PS C. *Spořicí a dlouhodobé kapitálové produkty*. Evropská právní úprava se oblastí odbornosti distributorů FP zabývá pouze obecně, odpovědnost v této oblasti přebírají členské státy. Samoregulačně je v uvedených PS upravena pouze oblast etických dovedností.

V případě, že určité standardy odbornosti stanoveny jsou, lze za problematickou považovat nevyváženost požadavků na prokázání potřebné minimální odbornosti u zprostředkovatelů na straně jedné a zaměstnanců poskytovatelů finančních služeb na straně druhé. Pokud jde o konkrétní požadavky na odbornost, lze největší nedostatečnost spatřovat v převaze požadovaných **teoretických znalostí** nad **praktickými dovednostmi** umět tyto znalosti klientovi adekvátním způsobem ve formě různých poskytovaných informací předat. V případě stávající samoregulační úpravy by bylo žádoucí ověření faktického dodržování a vynutitelnosti principů stanovených kodexy jednotlivých asociací.

Konzultační otázky k tématu: Analýza regulace

13. *Považujete analýzu současného stavu za dostatečnou a závěry z ní vyvozené za adekvátní?*
14. *Otázka pro profesní asociace: Podílí se již v současné době profesní asociace určitými programy na systematickém zajišťování odbornosti svých členů? Pokud ano, jakým způsobem?*

4 Implementace standardů odbornosti

4.1 Kooperace státu a finančního trhu

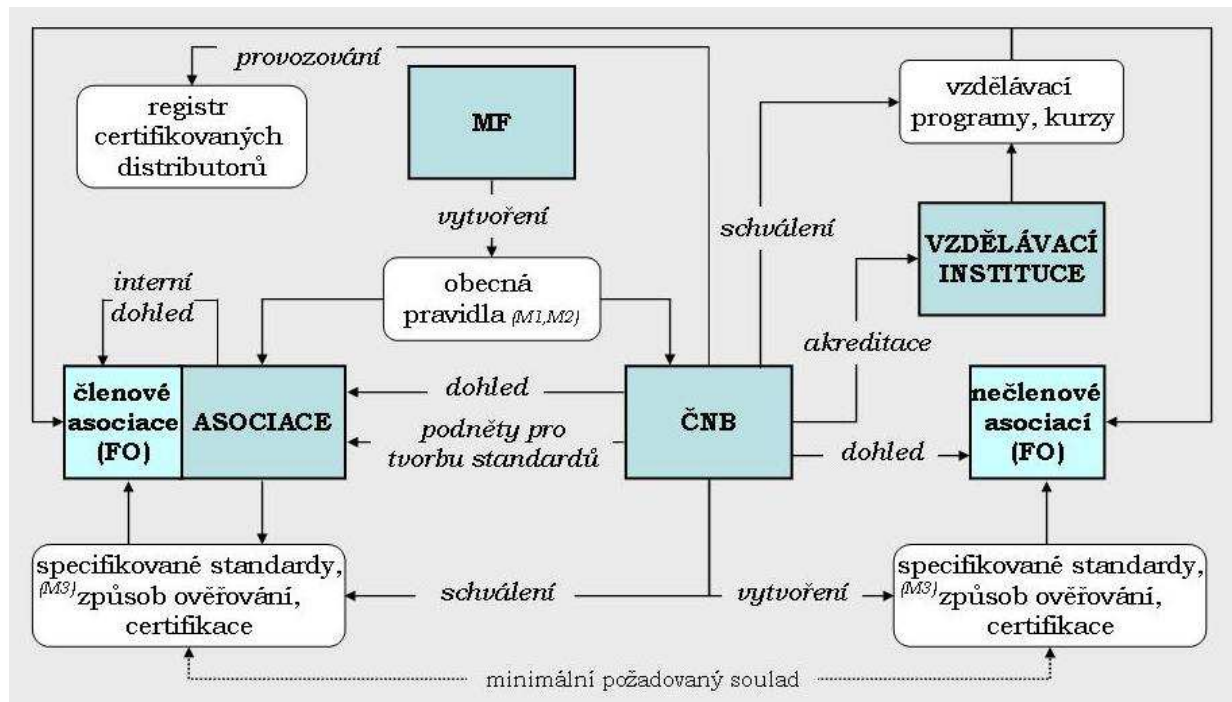
Důležitým aspektem zajišťování odbornosti prostřednictvím standardů odbornosti je volba přístupu k jejich praktické implementaci. V souladu s hlavními principy prováděných aktivit v oblasti OSFT podporuje MF **aktivní roli profesních sdružení** a asociací. Proto se jako vhodná metoda, která zajistí jak potřebnou „standardizaci“ a garanci dodržování požadavků na odbornost na straně jedné, tak flexibilitu jejich obsahu k měnícím se vnějším podmínkám (legislativě a situaci na trhu) a efektivnost realizace stanovených pravidel na straně druhé, jeví **kooperace** institucí regulace (MF) a dohledu (ČNB) s profesními sdruženími FT a vzdělávacími institucemi.

V takovém modelu mohou finanční instituce spatřovat výraznou motivaci pro **získání konkurenční výhody na trhu**. Ta může spočívat v tom, že si – nejčastěji v rámci silné profesní asociace - na základě základního okruhu standardů stanovených regulátorem (tj. specifikace kategorií požadavků *L1* a *L2*) vytváří vlastní systém zajištění odbornosti svých prodejců, který se pak snaží vůči spotřebiteli prezentovat a uplatňovat jako určitou značku a záruku kvality.

Tento přístup, založený na transparentním partnerství státu a FT, je nezbytný pro účinnost systému zajištění odbornosti, z hlediska nároků na veřejné financování je méně náročný, ponechává zásadní pole působnosti pro samotné finanční instituce a přitom generuje významnou výhodu pro spotřebitele.

Rámcovou představu o institucionálním uspořádání a kooperaci jednotlivých zainteresovaných subjektů zjednodušeně zachycuje schéma 2 (viz níže).

Schéma 3 - Institucionální zajištění odbornosti distributorů

Zdroj: MF

4.2 Výchozí teze institucionálního zajištění

NASTAVENÍ OBECNÝCH PRAVIDEL

Dle představy MF by výchozími standardy měly být obecně formulované požadavky (ve schématu označené jako *obecná pravidla*) na znalosti a dovednosti distributorů FT, které stanoví regulátor. Tyto požadavky odpovídají kategoriím označovaným v tomto dokumentu (a Příloze 1) jako *L1* a *L2* a měly by být **legislativně implementovány** do ustanovení příslušného veřejnoprávního předpisu (zákona, vyhlášky).

Konzultační otázky k tématu: Nastavení obecných pravidel implementace

15. *Souhlasíte s implementací obecných požadavků na odbornost do veřejnoprávního předpisu? Pokud ano, do jakého (jakých), příp. jakým způsobem?*
16. *Je postačující, aby obsahem zákona bylo pouze stanovení obecných pravidel, tzn. na úrovni L1? Nebo by bylo účelnější, aby zákon stanovil i konkrétnější okruh požadavků na odbornost, tzn. na úrovni požadavků L2?*

SPECIFIKOVANÉ STANDARDY ODBORNOSTI

Specifikace obecných pravidel do konkrétních požadavků na odborné znalosti a dovednosti by dle představy MF měla být **v pravomoci ČNB a profesních asociací FT**. Specifikace požadavků (na úrovni L3) ze strany ČNB bude jednak představovat určité minimum vyžadované u standardů formulovaných profesními asociacemi, dále bude využita při ověřování odbornosti distributorů, kteří z určitých důvodů nejsou členy asociací.

V praxi tak může existovat více různých standardů odbornosti. Specifikované standardy by tedy mohly mít buď podobu vyhlášky ČNB, nebo být součástí kodexů profesních asociací. Tyto standardy odpovídají specifikaci kategorií požadavků na úrovni L3. Musí přitom platit, že standardy přijaté profesními asociacemi budou muset být do určité **minimálně požadované úrovně** v souladu se standardy definovanými ČNB a budou současně **podléhat schválení** ČNB.

Konzultační otázky k tématu: Specifikované standardy odbornosti

17. *Souhlasíte s navrhovaným institucionálním sdílením kompetencí v tvorbě specifikovaných standardů odbornosti mezi ČNB a profesní asociace?*
18. *Souhlasíte s názorem MF, že členství distributorů v profesních asociacích by nemělo být povinné?*

OVĚŘOVÁNÍ ODBORNOSTI DISTRIBUTORŮ, VZDĚLÁVÁNÍ, KONTROLA

Ověřovat odbornost distributorů finančních produktů by měla buď ČNB, nebo konkrétní profesní asociace (v případě, že vydala a byly jí schváleny vlastní

standardy odbornosti). Toto ověření může probíhat uvedenou formou **standardizované zkoušky**, nebo na základě předložení osvědčení o **absolvování odborného vzdělávacího kurzu**, prokázáním **dosažení určité úrovně obecného vzdělání**, anebo prokázáním **získané odborné praxe** (resp. kombinací těchto forem). Počítá se také s uznáváním odbornosti získané v zahraničí. V sektorech, u kterých se již v současné době předpokládá prokazování určité odbornosti (pojišťovnictví, kapitálový trh), je možné uvažovat o zavedení režimu „**přenositelnosti**“ **získané odbornosti** do nového systému.

Statut **vzdělávací instituce**, kdy absolvování jí nabízeného vzdělávacího programu bude uznáno jako forma prokázání odbornosti, by přitom mohla získat na základě souhlasu ČNB („akreditace“) např. samotná profesní asociace, střední či vysoké školy, finanční či jiné instituce.

Po splnění požadavků bude distributorům buď ze strany ČNB nebo profesní asociace vydán **certifikát** (*potvrzení*) opravňující k distribuci dané kategorie FP.

Kontrolu, zda je požadovaná odbornost distributorů FP v praxi zajištěna a dodržována, by měl primárně vykonávat dohled ČNB, sekundárně pak také profesní asociace (interní dohled nad svými členy). Kontrola by měla jednak formu dohledu na dálku (t.j. např. dohled nad zajištěním systému certifikace uchazečů o distribuci FP, dohled nad souladem profesních standardů s principy zakotvenými v právních normách) a jednak průběžnou namátkovou kontrolu na místě (t.j. dohled nad naplňováním požadavků na odbornost u certifikovaných distributorů FP v praxi). Jako jeden z nástrojů faktického prokázání odbornosti je možné uvažovat např. zápis z jednání distributora FP s klientem. V případě zjištění nedostatků by instituce dohledu iniciovala či ukládala **opatření k nápravě a** uplatňovala případné **sankce**.

Za účelem zajištění funkční a efektivní samoregulace ze strany profesních asociací (t.j. zajištění adekvátní kvalifikace vlastních distributorů a účinného systému interní kontroly), může instituce primárního dohledu uvažovat o zavedení určitých motivačních prvků - na základě zahraniční praxe lze uvést např. tzv. *regulatorní* (v našich podmínkách spíše *dohledové*) **dividendy**,¹¹ spočívající např. v upraveném

---

¹¹ Viz *A Review of Retail Distribution, Discussion Paper 07/1, June 2007, FSA; p.40.*

(změkčeném) režimu dohledu ČNB nad faktickým naplňováním vlastních systémů zajištění odbornosti ze strany profesních asociací.

Pro potřeby ověřování odbornosti by měl být provozován **registr certifikovaných osob**. Žádoucím cílovým stavem (oproti stavu současnému registrace v sektorech, kde je zavedena) je především větší operativnost a zjednodušení procesu registrace (a „odregistrace“).

Konzultační otázky k tématu: Ověřování odbornosti, vzdělávání, kontrola

19. *Měla by být subjektem akreditace vzdělávací instituce, či spíše konkrétní typy kurzu či studijních programů?*
20. *Neměla by ČNB vykonávat dohled pouze u těch osob, které nejsou členy profesní asociace?*
21. *Souhlasíte s navrhovanou rolí profesních asociací v rámci tvorby standardů odbornosti, vzdělávací rolí, ověřování odbornosti distributorů, jejich certifikaci a kontrole?*
22. *Souhlasíte s možností přenositelnosti odbornosti distributorů získané za současných podmínek do nového režimu? V případě, že ano, měla by taková nově nabytá odbornost podléhat nutnosti obnovení (do určité stanovené doby)?*
23. *Považujete za vhodné zavést v navrhovaném systému prvek motivace pro zajištění funkční samoregulace ze strany finančních institucí a profesních sdružení (např. regulatorní resp. dohledové dividendy)?*
24. *Považujete za vhodné a žádoucí, aby pro potřeby (nejen) ověřování odbornosti existoval registr certifikovaných osob? Která instituce by tento registr měla provozovat?*

Konzultační otázky k tématu: Ostatní aspekty implementace

25. *Byl by dle Vašeho názoru zamýšlený důraz na samoregulaci v dnešních podmínkách českého FT realizovatelný a účinný?*
26. *Jak dlouhé by dle vašeho názoru mělo být přechodné období, ve kterém by se finanční instituce a profesní asociace „adaptovaly“ na nový systém zajištění odbornosti?*
27. *Jak vysoké dodatečné náklady lze od implementace standardů odbornosti očekávat? Jaké naopak spatřujete možné dodatečné přínosy pro FT (finanční instituce, spotřebitele, profesní asociace)?*
-
28. *Dále uvítáme jakékoli další připomínky, náměty a doporučení k předložené koncepci zajištění odbornosti distributorů na FT.*

5 Závěr - další opatření MF v oblasti odbornosti distribuce

MF provede vyhodnocení veřejné konzultace a publikuje hlavní závěry počátkem roku 2008. Na jejich základě MF dále stanoví a zveřejní další postup v procesu implementace požadavků na odbornost. Bude se jednat zejména o technické aspekty problematiky (tj. např. specifikovanou podobu standardů odbornosti, přesný obsah kompetencí v institucionálním zajištění systému, apod.). Tyto další kroky bude MF opět konzultovat s odbornou veřejností.

Přílohy

Příloha 1 – Rámcový návrh požadavků na odborné znalosti ve vybraných PS (ve specifikacích L1, L2, L3)

A. POJIŠTĚNÍ

Tabulka 2 – Rámcový návrh požadavků na odborné znalosti v PS A.

No.	Kategorie požadavku na odbornost (L1)	No.	Požadavek na odbornost (L2)	No.	Specifikace požadavku (L3)
A.	Všeobecné ekonomické a právní znalosti a dovednosti související s FT	I.	Znalost principů fungování tržní ekonomiky	1.	Znalost principu tvorby cen
				2.	Znalost základních subjektů na trhu a jejich vzájemných vztahů
		II.	Znalost základních ekonomických, finančních a právních kategorií a pojmů	3.	Základní mikro- a makroekonomické pojmy
				4.	Základní účetní a daňové pojmy
				5.	Základní finanční pojmy
				6.	Základní pojmy a kategorie práva
		III.	Znalost hlavních funkcí a subjektů FT	7.	Znalost podstaty finančního systému
				8.	Znalost institucí finančního trhu
				9.	Přehled o hlavních kategoriích finančních služeb a produktů
		IV.	Obecné matematické, statistické a finančně-matematické dovednosti	10.	Znalost a praktická dovednost aplikovat teorii úročení a diskontování
				11.	Znalost základních postupů pro ohodnocování cenných papírů
				12.	Znalost základních statistických kategorií a postupů
		V.	Znalost funkcí a fungování veřejného sektoru	13.	Znalost organizace výkonné, legislativní a soudní moci
		VI.	Znalost daňového systému a nástrojů státní podpory na finančním trhu	14.	Znalost daní, které jsou relevantní pro sektory finančního trhu v ČR, vč. principů jejich ukládání
				15.	Znalost nástrojů státní podpory u produktů finančního trhu
		VII.	Znalost základních rizik, která mohou působit na FT a jeho subjekty	16.	Znalost podstaty tržního rizika, problému informační asymetrie, nepříznivého výběru, morálního hazardu
		VIII.	Základní znalost regulace a samoregulace na FT	17.	Znalost základních obecných a speciálních právních norem relevantních pro FT
18.	Znalost regulátorů a institucí vykonávající dohled a dozor nad finančním trhem				
B.	Znalost podstaty nabízených	IX.	Znalost podstaty FP PS „A.“	19.	Znalost podstaty různých typů pojištění (obnosová a škodová, osob, majetku a odpovědnosti)

	produktů a schopnost jejich analýzy			20.	Znalost pojištých odvětví dle zákona o pojištvnictví		
		X.	Znalost trhu PS „A.“	21.	Přehled o institucích a dalších subjektech na tuzemském a evropském pojištném trhu		
				22.	Znalost základních typů rizikových pojištění nabízených v současnosti na pojištném trhu		
		XI.	Znalost terminologie FP PS „A.“	23.	Znalost termínů souvisejících s rizikovým pojištěním		
		XII.	Znalost pojištně-matematických principů a postupů a schopnost jejich aplikace	24.	Schopnost modelového výpočtu pojištného		
				25.	Znalost faktorů ovlivňujících výši pojištného		
		XIII.	Znalost rizik souvisejících s FP PS „A.“	26.	Znalost rizik působících na pojištvny		
				27.	Znalost rizik, která nese spotřebitel		
		XIV.	Znalosti v souvislosti s likvidací pojištných událostí	28.	Znalost základních postupů při likvidaci pojištné události		
		XV.	Schopnost posouzení vhodnosti FP pro spotřebitele	29.	Znalost jednotlivých typů pojištění a jejich parametrů		
				30.	Analytické dovednosti a schopnost výběru vhodného produktu		
		C.	Znalost sektorové regulace a samoregulace	XVI.	Znalost samoregulace v sektoru pojištvnictví	31.	Znalost postavení a role profesních asociací v pojištvnictví
						32.	Znalost kodexů v sektoru pojištvnictví
				XVII.	Znalost existence předpisu regulujícího činnost distributorů pojištných produktů	33.	Znalost podmínek pro získání povolení k činnosti distributora pojištění
						34.	Znalost orgánu státního dozoru/dohledu, kterému podléhá činnost distributora pojištění a znalost rozsahu dozorové/dohledové pravomoci
35.	Znalost kritérií hodnocení finanční stability pojištvny						
XVIII.	Znalost pravidel a podmínek pro řádné i předčasné plnění ve prospěch klienta, vč. jejich praktické aplikace			36.	Znalost regulace práva na výplatu odkupného, umožňuje-li to typ pojištění		
				37.	Znalost regulace vypořádání pojištné události		
				38.	Znalost možných důsledků spáchání trestného činu pojištného podvodu		
XIX.	Znalost informační povinnosti při distribuci pojištných produktů			39.	Znalost informační povinnosti při distribuci pojištění		
XX.	Znalost pravidel popisujících možnost produktové a institucionální mobility pojistníka			40.	Znalost regulace změny (resp. změny parametrů) pojištné smlouvy a důsledků, které klient v souvislosti se změnou může nést		
XXI.	Znalost regulace povinnosti sjednání určitého produktu			41.	Znalost podmínek, za kterých dle platné regulace vzniká spotřebiteli povinnost se pojistit		

			z PS „A.“		
		XXII.	Znalost náležitostí pojistné smlouvy	42.	Znalost obsahových a formálních náležitostí pojistné smlouvy
		XXIII.	Znalost regulace ochrany osobních údajů v sektoru produktů PS „A.“	43.	Znalost regulace povinnosti zachovávat mlčenlivost o skutečnostech týkajících se pojištění fyzických osob a o nakládání s jejich osobními údaji
		XXIV.	Znalost regulace daňových aspektů a prvků státní podpory v sektoru FP PS „A.“	44.	Znalost daňových aspektů a prvků státní podpory u pojistných produktů
		XXV.	Znalost garančních a obezřetnostních prvků v sektoru FP PS „A.“	45.	Znalost garančních prvků v pojištnictví
				46.	Znalost obezřetnostních prvků v pojištnictví
		XXVI.	Znalost regulace postupů pro řešení stížností a sporů v sektoru FP PS „A.“	47.	Znalost možností, které má spotřebitel v případě potřeby stěžovat si či vést spor s distributorem pojistného produktu
D.	Znalost principů etického jednání	XXVII.	Znalosti a dovednosti adekvátního jednání se spotřebitelem	48.	Znalosti a dovednosti adekvátního jednání se spotřebitelem

E. SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY A SOUVISEJÍCÍ POJIŠTĚNÍ

Tabulka 3 – Rámcový návrh požadavků na odborné znalosti v PS E.

No.	Kategorie požadavku na odbornost (L1)	No.	Požadavek na odbornost (L2)	No.	Specifikace požadavku (L3)
A.	viz předchozí tabulky				
B.	Schopnost analýzy FT a znalost podstaty nabízených produktů	X.	Znalost podstaty úvěrových FP	19.	Znalost základních typů úvěrových vztahů a jejich podstaty
		XI.	Znalost trhu produktů PS „E.“	20.	Přehled o typech produktů PS „E.“ nabízených v současnosti na trhu
				21.	Přehled o institucích a dalších subjektech tuzemského úvěrového trhu
				22.	Znalost fungování úvěrových registrů
		XII.	Znalost terminologie FP PS „E.“	23.	Znalost terminologie užívané u produktů PS „E.“
		XIII.	Znalost finanční matematiky v oblasti FP PS „E.“	24.	Znalost podstaty, konstrukce a principu užití ukazatelů absolutní a relativní nákladovosti produktů PS „E.“
				25.	Znalost a schopnost aplikace různých úrokových sazeb (p.a., p.s., p.m.)
			26.	Schopnost sestavení modelového splátkového kalendáře či jiných splátkových schémat pro produkt PS „E.“ pro různé zadané parametry	

		XIV.	Znalost rizik souvisejících s FP PS „E.“	27.	Znalost rizik působících na úvěrové instituce
				28.	Znalost rizik, která nese spotřebitel, vč. pravidel pro chování při předluženosti
				29.	Znalost základních zajišťovacích instrumentů, které mohou být poskytovateli úvěrových produktů na úvěrovaném subjektu vyžadovány a uplatňovány
		XV.	Znalost řádných a mimořádných poplatků a nákladů souvisejících s FP PS „E.“	30.	Schopnost modelového výpočtu ukazatelů absolutní a relativní nákladovosti úvěrového produktu PS „E.“
				31.	Schopnost modelového sestavení splátkového kalendáře
		XVI.	Znalost souvisejících pojištění k FP PS „E.“	32.	Znalost vybraných aspektů pojistných produktů (tj. PS „A.“ a „B.“), jejichž sjednání může být s produktem PS „E.“ požadováno
		XVII.	Schopnost posouzení vhodnosti produktu pro spotřebitele	33.	Analytické dovednosti a schopnost výběru vhodného produktu
C.	Znalost sektorové regulace a samoregulace	XVIII.	Znalost samoregulace v sektoru PS „E.“	34.	Znalost postavení a role profesních asociací v sektoru PS „E.“
				35.	Znalost kodexů v sektoru PS „E.“
		XIX.	Znalost regulace činnosti distributorů FP PS „E.“	36.	Znalost existence předpisu regulujícího poskytování produktů PS „E.“ (existuje-li takový předpis)
				37.	Znalost pravidel pro získání povolení a pro výkon činnosti distributora produktu PS „E.“
		XX.	Znalost regulace podmínek pro distribuci FP PS „E.“	38.	Znalost regulace podmínek pro nabízení produktů PS „E.“ (jsou-li tyto podmínky regulovány)
		XXI.	Znalost regulace řádného a mimořádného splacení u FP PS „E.“	39.	Znalost pravidel pro řádné i mimořádné splacení u produktů PS „E.“
		XXII.	Znalost informační povinnosti pro distribuci FP PS „E.“	40.	Znalost informační povinnosti pro distribuci produktů PS „E.“
		XXIII.	Znalost pravidel pro možnost produktové a institucionální mobility klienta	41.	Znalost regulace pravidel pro možnost produktové a institucionální mobility u produktů PS „E.“ (existuje-li taková regulace)
		XXIV.	Znalost náležitostí smlouvy o úvěru	42.	Znalost náležitostí úvěrové smlouvy o produktu PS „E.“
		XXV.	Znalost regulace ochrany osobních údajů v sektoru FP PS „E.“	43.	Znalost regulace ochrany osobních údajů v sektoru produktů PS „E.“
		XXVI.	Znalost daňových aspektů a prvků státní podpory v sektoru FP PS „E.“	44.	Znalost daňových aspektů a prvků státní podpory produktů PS „E.“ (existují-li)
XXVII.	Znalost regulace postupů pro řešení stížností a sporů	45.	Znalost regulace postupů pro řešení stížností a sporů v sektoru produktů PS „E.“		

			v sektoru FP PS „E.“		
		XXVIII.	Znalost regulace souvisejících pojištění (s FP PS „E.“)	46.	Znalost regulace vybraných aspektů pojistných produktů (a jejich distributorů), jejichž sjednání může být s produktem PS „E.“ požadováno
D.	Znalost principů etického jednání	XXIX.	Schopnosti adekvátního jednání se spotřebitelem	47.	Schopnosti adekvátního jednání se spotřebitelem

Příloha 2 – Zjištění vyplývající z analýzy platné regulace a samoregulace zajištění odbornosti na FT

Pozn.: Analýza je provedena vzhledem k legislativnímu stavu platnému k 30.6.2007

A. POJIŠTĚNÍ

Regulatorní úprava odbornosti u pojištění v ČR

Pojištění mohou v ČR nabízet klientům dvě skupiny distributorů: zaměstnanci pojišťoven (které jsou držiteli povolení k provozování pojišťovací činnosti) a pojišťovací zprostředkovatelé (zapsaní v registru ČNB)¹². Odborná způsobilost ve všech tzv. kvalifikačních stupních je přitom legislativně upravena pouze pro PZ (resp. odpovědné zástupce¹³, je-li PZ právnickou osobou a nejedná-li se o vázaného nebo podřízeného PZ)¹⁴. V případě zaměstnanců tuzemských pojišťoven, kteří se přímo podílejí na uzavírání pojistných smluv, anebo na jimi provozované zprostředkovatelské činnosti, se požaduje dosažení pouze základního kvalifikačního stupně. Současná legislativa vymezuje (v rozsahu závislém na požadované úrovni kvalifikačního stupně) odbornou způsobilost jako:

- a) *získání **všeobecných znalostí***
- b) *získání **odborných znalostí***
  - absolvování **odborného studia** nebo
  - složení **odborné zkoušky**
- c) *získání **odborné praxe***
- d) ***znalosti pojistných produktů**, jejichž zprostředkování je nabízeno a znalost postupů při likvidaci pojistných událostí*
- e) ***schopnost** produkty, jejichž zprostředkování je nabízeno, klientovi řádně **vysvětlit, provést analýzu** produktů konkurenčních k produktu (produktům) a **nabídnout** klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám*

---

¹² Výkon činnosti samostatného likvidátora pojistných událostí pro potřeby tohoto dokumentu neuvažujeme.

¹³ Odpovědný zástupce je fyzická osoba, která odpovídá za dodržování právních předpisů se vztahem k provozované činnosti PZ; musí být v obchodním vedení právnické osoby, která ho ustanovila do funkce; funkci odpovědného zástupce lze vykonávat pouze pro jednu právnickou osobu.

¹⁴ Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (dále jen „ZPZ“) a dále pak Vyhláška Ministerstva financí č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

Doklady o nabyté odborné způsobilosti jsou součástí dokumentace, kterou musí žadatel předložit jako součást žádosti o zápis do registru. Zápis do registru je předpokladem provozování zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví.

Tabulka 4 – Prokazování odborné způsobilosti u PZ

Složka odborné způsobilosti	Způsob prokázání
všeobecné znalosti	předložení dokladu o dokončení střední školy
odborné znalosti	předložení dokladu prokazujícího absolvování odborného studia - VŠ diplom o ukončení studia v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na problematiku pojišťovnictví, finančních služeb a s tím souvisejících oblastí. - doklad o ukončení odborného studia na VOŠ, SŠ předložení dokladu o vykonané odborné zkoušce
odborná praxe	předložení dokladu potvrzujícího výkon činnosti v pojišťovně nebo zajišťovně související s uzavíráním pojistných smluv nebo v oblasti zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví

Zdroj: Vyhláška MF č. 582/2004 Sb.

Tabulka 5 – Kvalifikační stupně odborné způsobilosti PZ – platný stav

Kvalifikační stupeň odborné způsobilosti pojišťovacích zprostředkovatelů	Základní	Střední	Vyšší
Právní úprava soukromého pojišťovnictví	Základní pojmy Státní dozor v pojišťovnictví (jeho výkon, formy a nástroje) Mlčenlivost a ochrana osobních údajů (povinnosti, sankce)	+ Základní podmínky provozování životního a neživotního pojištění Státní dozor v pojišťovnictví (působnost, opatření) Základní kritéria hodnocení stability pojišťovny Vybrané právní předpisy: zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, zákon o veřejných zakázkách, vybraná ustanovení obchodního zákoníku (hospodářská soutěž) a vybraná ustanovení trestního zákona (pojistný podvod). - Státní dozor v pojišťovnictví (jeho	+ Základní podmínky provozování zajištění Velká pojistná rizika Jednotný trh Společenství z hlediska soukromého pojišťovnictví Základní kritéria hodnocení stability pojišťovny a zajišťovny

Kvalifikační stupeň odborné způsobilosti pojišťovacích zprostředkovatelů	Základní	Střední	Vyšší
		výkon, formy a nástroje)	
Právní úprava soukromého pojištění	<p>Obecné právní pojmy (právní subjektivita, právní úkony, způsobilost k právním úkonům, odpovědnost)</p> <p>Základní pojmy zákona o pojistné smlouvě</p> <p>Pojištění, vznik, zánik, přerušení, pojistná smlouva</p> <p>Škodové pojištění</p> <p>Obnosové pojištění</p> <p>Informace poskytované zájemci a pojistníkovi</p> <p>Povinná pojištění</p>	<p>+</p> <p>Pojištění věci a jiného majetku</p> <p>Pojištění odpovědnosti za škodu</p> <p>Pojištění právní ochrany</p> <p>Životní pojištění, pojištění úrazu a pojištění nemoci</p> <p>Informace poskytované zájemci a pojistníkovi</p>	<p>+</p> <p>Pojistná smlouva a pojistka</p> <p>Pojištění, vznik, přerušení a zánik pojištění</p> <p>Pojištění odpovědnosti za škodu z provozu vozidla a jiná povinná pojištění</p> <p>Soupojištění</p> <p>Volba práva v pojistných smlouvách</p> <p>-</p> <p>Pojištění, vznik, zánik, přerušení, pojistná smlouva</p>
Zprostředkování pojištění	<p>Základní pojmy zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí</p> <p>Předpoklady činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů (registrace, jednotný evropský trh)</p> <p>Právní vztahy mezi pojišťovnou a pojišťovacím zprostředkovatelem</p> <p>Státní dozor nad provozováním činnosti (působnost, opatření)</p> <p>Práva a povinnosti pojišťovacího zprostředkovatele (vůči klientovi, pojišťovně, např. postup při sjednávání pojištění, informační povinnost, ale také odpovědnost za škodu, důsledky porušení povinností)</p>	<p>+</p> <p>Analýza pojistných produktů, výběr pojistného produktu a zásady výpočtu pojistného</p>	<p>+</p> <p><i>Zprostředkování pojištění a zajištění:</i></p> <p>Analýza pojistných a zajišťovacích produktů, výběr pojistného nebo zajišťovacího produktu a zásady výpočtu pojistného nebo zajišťovacího</p> <p>+</p> <p><i>Zajištění v soukromém pojištnictví</i></p> <p>Základní pojmy</p> <p>Zajištění proporcionální a neproporcionální</p> <p>Zvyklosti při sjednávání zajištění a základní obsah zajišťovacích smluv</p> <p>-</p> <p>Analýza pojistných produktů, výběr pojistného produktu</p>

Kvalifikační stupeň odborné způsobilosti pojišťovacích zprostředkovatelů	Základní	Střední	Vyšší
			a zásady výpočtu pojistného
Další požadavky	Daňová úprava pojištění z hlediska klienta Etika při výkonu činnosti pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí (Kodexy etiky)	+ Zásady posuzování rizik pro účely pojištění	

Odbornou zkoušku lze absolvovat před zkušební komisí¹⁵ (pro dosažení středního a vyššího stupně odborné způsobilosti) pouze a jen před touto komisí) nebo v instituci, která je oprávněna poskytovat vzdělávací programy zaměřené na dosažení odborné způsobilosti a která je uvedena ve vyhlášce ministerstva, způsobem vyhláškou stanoveným.¹⁶ Odborná zkouška má vždy písemnou a v některých případech taktéž svou ústní část. Písemná část má podobu didaktického testu. Soubor otázek včetně správných odpovědí je dostupný na webových stránkách ČNB.

Osoba, která je podle ZPZ povinna prokázat svoji odbornou způsobilost ukončeným odborným studiem nebo odbornou zkouškou, je povinna si průběžně doplňovat svoje odborné znalosti. Po 5 letech od ukončení odborného studia nebo od vykonání odborné zkoušky a poté po každých 5 následujících letech je povinna absolvovat v instituci k tomu oprávněné doškolovací kurs.

Pro definované kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů je požadováno složení zkoušek odborné způsobilosti dle odstavců 6 až 8 § 18 ZPZ - viz Tabulku 7.

¹⁵ Zkušební komise je složena nejméně ze 3 členů jmenovaných bankovní radou ČNB.

¹⁶ Školní vzdělávací programy, vzdělávací programy nebo programy celoživotního vzdělávání zaměřené na dosažení odborné způsobilosti poskytují školy, školicí zařízení nebo specializované profesní instituce uvedené v seznamu v příloze č. 6 vyhlášky č. 582/2004 Sb., a dále pojišťovny, kterým bylo ČNB uděleno povolení k provozování této činnosti jako činnosti související s povolenou pojišťovací činností – seznam těchto subjektů viz Přílohu 2.

Tabulka 6 - Požadavky na minimální stupeň odborné způsobilosti pro PZ

Postavení, v jakém má být pojišťovací zprostředkovatel zaregistrován	Stupeň odborné způsobilosti
Vázaný PZ	základní
Podřízený PZ	základní
Výhradní pojišťovací agent	základní
Pojišťovací agent	střední
Pojišťovací makléř	vyšší

Zdroj: Vyhláška MF č. 582/2004 Sb.

Tabulka 7 - Vybrané aspekty distribuce u jednotlivých kategorií PZ

Pojišťovací zprostředkovatelé	Forma spolupráce s pojišťovnou	Pojistné	Požadavek na odbornou praxi	Registrace u ČNB
Vázaný pojišťovací zprostředkovatel	spolupracuje s jednou pojišťovnou nebo s více pojišťovnami za podmínky, že nenabízí vzájemně konkurenční produkty. Je tedy možné působit například jako podřízený pojišťovací zprostředkovatel pro pojišťovnu A v oblasti pojištění majetku a odpovědnosti a pro pojišťovnu B v oblasti životního pojištění	neinkasuje	není požadována	2.000,- Kč
Podřízený pojišťovací zprostředkovatel	spolupracuje s jedním nebo více pojišťovacími agenty nebo pojišťovacími makléři	neinkasuje	není požadována	2.000,- Kč
Výhradní pojišťovací agent	spolupracuje s jednou pojišťovnou	může inkasovat	není požadována	2.000,- Kč
Pojišťovací agent	spolupracuje s více pojišťovnami a může nabízet vzájemně konkurenční produkty	může inkasovat	2 roky	10.000,- Kč
Pojišťovací makléř	pracuje na základě smlouvy s klientem	může inkasovat pojistné a transferovat pojistné plnění	4 roky	10.000,- Kč

Zdroj: Vyhláška MF č. 582/2004 Sb.

Bližší specifikaci kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů, co se týče formy spolupráce s pojišťovnou, oprávnění inkasovat pojistné, požadavku na odbornou praxi a poplatku za zápis do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a

samostatných likvidátorů pojistných událostí u ČNB, uvádí **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů..**

Regulatorní úprava odbornosti v EU

Na úrovni EU jsou požadavky na profesní způsobilost upraveny pouze článkem 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění, dle kterého musí mít zprostředkovatelé pojištění a zajištění přiměřené znalosti a schopnosti, které stanoví členský stát původu zprostředkovatele.

Samoregulační úprava odbornosti

V rámci samoregulace je problematika odbornosti obecně upravena následujícími kodexy:

- *Kodex etiky pojišťovacího makléře*
- *Kodex etiky v pojišťovnictví*

Kodex etiky pojišťovacího makléře, vydaný AČPM, respektuje Kodex etiky v pojišťovnictví, schválený ČAP, a úzce navazuje na jeho ustanovení. Části těchto kodexů, obsahující citace samoregulačních ustanovení týkajících se odbornosti, uvádí Box 1.

Box 1 – Vybrané požadavky na odbornost v kodexech v pojišťovnictví

Kodex etiky v pojišťovnictví

II. Obecné zásady chování pojišťoven

- 2.4 V personálních záležitostech pojišťovny postupují obezřetně. V případech, kdy zaměstnanci a pojišťovací zprostředkovatelé přecházejí od jedné pojišťovny ke druhé, pojišťovna při jejich přijímání přihlíží k tomu, zda při svém předchozím vztahu s pojišťovnou neporušili právní závazky a etické normy chování a zda nejsou porušována pravidla stanovená právními předpisy, zejména na ochranu osobních údajů. Věnují mimořádnou pozornost obsahu smluv uzavíraných s pojišťovacími zprostředkovateli, včetně pravidel, týkajících se pojistného kmene a sankcí při jejich porušení. Zabezpečí, aby ziskatelské odměny a náklady byly úměrné službě poskytnuté zprostředkovatelem.

III. Vztahy mezi pojišťovnou, jejími zaměstnanci a pojišťovacími zprostředkovateli

Zaměstnanci pojišťoven a pojišťovací zprostředkovatelé se při své řídi následujícími etickými a právními normami a pojišťovny dbají na jejich dodržování:

- 3.9. V zájmu zvyšování svých profesních znalostí a dovedností soustavně pečují o své vzdělávání

IV. Vztahy zaměstnanců pojišťovny a pojišťovacích zprostředkovatelů ke klientovi

Zaměstnanci pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé ve vztahu ke klientům respektují zejména následující zásady:

- 4.2 Obchodní jednání vedou v souladu s obchodními zájmy účastníků bez jakékoli předpojatosti či zvýhodňování. Nedávají přednost svým zájmům před zájmy klienta.
- 4.3 Jsou povinni svoji činnost vykonávat s odbornou péčí, chránit zájmy spotřebitele, zejména nesmí klientům uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné nebo dvojsmyslné údaje a informace, a nebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytovaných služeb. Nesmí klientovi poskytovat neoprávněné výhody finanční, materiální či nemateriální povahy.

Kodex etiky pojišťovacího makléře

Pojišťovací makléři musí především hájit zájmy svých klientů, zpracovávat pro ně optimální pojistné programy jak z hlediska jejich potřeb, tak z hlediska nabídky pojistného trhu.

A. Obecné zásady chování makléřů

- dodržují obezřetnou personální politiku a dbají o výchovu svých zaměstnanců po profesionální etické linii
- pojišťovací makléř je nezávislým zprostředkovatelem jedné ze dvou stran, které mezi sebou uzavírají pojistnou smlouvu

B. Zásady chování zaměstnanců makléřských firem

Zaměstnanci makléřských firem se řídí těmito etickými normami:

- v zájmu zvyšování svých profesních znalostí pečují soustavně o své vzdělávání

C. Zásady chování ve vztazích ke klientům

Makléřské firmy a jejich zaměstnanci se řídí následujícími pravidly:

- poskytují zásadně úplné, pravdivé, nezkreslené a srozumitelné informace o pojišťovnách, pojistných produktech a jejich ceně
- jsou odpovědní za komplexní analýzu rizik, zpracování návrhů poj. programů, konzultační a poradenskou činnost, správu uzavřených pojištění a součinnost při poj. událostech

Zhodnocení současného stavu

Pojištění mohou retailovým klientům nabízet v zásadě dvě skupiny distributorů: zaměstnanci pojišťoven a PZ zapsaní v registru ČNB, přičemž z hlediska prokazování odborné způsobilosti jsou pro všechny kvalifikační stupně stanoveny povinnosti pouze pro PZ (resp. jejich odpovědné zástupce). V případě zaměstnanců tuzemských pojišťoven, kteří se přímo podílejí na uzavírání pojistných smluv, anebo na jimi provozované zprostředkovatelské činnosti, se požaduje dosažení pouze základního kvalifikačního stupně. Požadavky na odbornost se liší v závislosti na stupni odborné způsobilosti, o který je žádáno, resp. který musí být nezbytně u určitých kategorií pojišťovacích zprostředkovatelů prokázán. V současném pojetí se

odbornou způsobilostí rozumí prokázání všeobecných a odborných znalostí a také odborná praxe.

Dále zákonem požadovanou oblastí prokázané odbornosti jsou znalosti a dovednosti související s konkrétními produkty, jejichž zprostředkování je nabízeno. Jedná se např. o schopnost produkty klientovi řádně vysvětlit, provést analýzu produktů konkurenčních k produktu (produktům) a nabídnout klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám. Požadavky na dispozice k této formě odborné způsobilosti (např. na modelových příkladech a situacích) bohužel nejsou regulatorně stanoveny.

Odbornou zkoušku (coby jednu z variant prokázání odborných znalostí) lze vykonat buď před zkušební komisí orgánu dohledu nebo před akreditovaným školicím a zkušebním střediskem.

Z hlediska požadavků kladených na standard odbornosti lze současnou úpravu hodnotit jako relativně (tj. ve srovnání s ostatními sektory FT, resp. produktovými skupinami) uspokojivou. Za hlavní nedostatky lze v současném systému považovat především:

- a) nerovnováhu mezi požadovaným prokazováním odbornosti u různých typů distributorů pojistných produktů (tj. PZ a zaměstnanci pojišťoven)
- b) absenci dopředného (modelového) a průběžného ověřování faktických schopností a dovedností PZ jednat s klientem adekvátně (z hlediska jeho potřeb, možností, s cílem mu nabídnout adekvátní produkt, adekvátně jej informovat, apod.)
- c) absenci požadavku na prokázání základních (ekonomických a právních) znalostí týkajících se obecně FT
- d) výraznou „převahu“ legislativní úpravy nad samoregulací

B. KRÁTKODOBÉ INVESTIČNÍ SLUŽBY

Regulatorní úprava odbornosti v ČR

Odbornost distributorů v oblasti produktové kategorie „Krátkodobé investiční služby“ je v ČR legislativně upravena

- zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu (ZPKT),

- vyhláškou č. 59/2007 Sb., o druzích odborných obchodních činnostech obchodníka s cennými papíry vykonávaných prostřednictvím makléře, o druzích odborné specializace makléře a o makléřské zkoušce (VoOOC) a
- vyhláškou č. 429/2004 Sb., kterou se stanoví pravidla jednání investičního zprostředkovatele se zákazníky, administrativní postupy a mechanismus vnitřní kontroly nezbytné pro řádný výkon činnosti investičního zprostředkovatele (VIZ).

Nabízet a sjednávat obchody týkající se krátkodobých investic mohou na našem trhu IZ nebo makléři, kteří musí být zaměstnanci obchodníka s cennými papíry. Ke zprostředkování investičních instrumentů je vyžadováno zvláštní podnikatelské oprávnění spočívající v registraci u ČNB.

Investiční zprostředkovatel podle § 30 odst. 2 ZPKT musí být důvěryhodný, mít ukončené středoškolské vzdělání a musí mít přiměřené zkušenosti s kapitálovým trhem nebo být absolventem odborného kurzu zaměřeného na nabízení investičních nástrojů včetně poskytování informací o těchto investičních nástrojích. IZ může vykonávat činnost sám nebo prostřednictvím zaměstnance, který splňuje stejné podmínky. V praxi jsou odborné kurzy pořádány několika vybranými institucemi schválenými ČNB (např. AFIZ) a přiměřenými zkušenostmi s kapitálovým trhem je myšlena praxe v této oblasti. Dále je požadováno, aby IZ byl plnoletý, způsobilý k právním úkonům a neměl finanční nedoplatky vůči státu. Povolení k činnosti IZ vydává ČNB, která vede také jejich registr, povolení není časově omezeno. Etické dovednosti jsou upraveny také VIZ, která stanovuje IZ mj. povinnost přihlížet k individuálním potřebám zákazníků.

Makléř podle § 14 ZPKT je fyzická osoba, která vykonává odbornou obchodní činnost při poskytování investiční služby a která musí mít složenou makléřskou zkoušku. Specializace makléře a kategorie makléřské zkoušky stanovuje VoOOC. Tato vyhláška vymezuje v § 2, odst. 3 specializace makléře, které jsou následující:

- a) přijímání pokynů týkajících se investičních nástrojů s výjimkou derivátů od zákazníků,
- b) přijímání pokynů týkajících se všech investičních nástrojů od zákazníků,
- c) provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na vlastní nebo cizí účet, jestliže se pokyn týká kótovaného investičního nástroje, ve vztahu k investičním nástrojům s výjimkou derivátů,

- d) provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na vlastní nebo cizí účet, jestliže se pokyn týká kótovaného investičního nástroje, ve vztahu ke všem investičním nástrojům,
- e) tvorba pokynů za zákazníka při obhospodařování majetku zákazníka ve vztahu k investičním nástrojům s výjimkou derivátů,
- f) tvorba pokynů za zákazníka při obhospodařování majetku zákazníka ve vztahu ke všem investičním nástrojům.

VoOOC v § 3 dále vymezuje **čtyři kategorie makléřské zkoušky** potřebné k výkonu jednotlivých druhů odborné obchodní činnosti makléře, viz Tabulka 8.

Tabulka 8 - Druhy odborné obchodní činnosti makléře, kategorie makléřských zkoušek

Kategorie makléřské zkoušky	Druh odborné obchodní činnosti
Kategorie A	<ul style="list-style-type: none"> • Provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na vlastní nebo cizí účet, jestliže se pokyn týká kótovaného investičního nástroje.
Kategorie B	<ul style="list-style-type: none"> • Tvorba pokynů za zákazníka při obhospodařování majetku zákazníka.
Kategorie C	<ul style="list-style-type: none"> • Přijímání pokynů týkajících se investičních nástrojů od zákazníků.
Kategorie D	<ul style="list-style-type: none"> • Odborná činnost týkající se derivátů.

Složení makléřské zkoušky **může ČNB prominout** v případech uvedených v § 14 odst. 3 ZPKT, tedy v případě:

- a) **prokázání složení obdobné zkoušky před tuzemskou profesní organizací**, která sdružuje účastníky kapitálového trhu, pokud taková zkouška prověřuje znalosti potřebné pro výkon činnosti makléře srovnatelné s makléřskou zkouškou, nebo
- b) **prokázání složení obdobné zkoušky v zahraničí**, pokud taková zkouška prověřuje znalosti potřebné pro výkon činnosti makléře srovnatelné s makléřskou zkouškou, a prokáže znalost právních předpisů upravujících kapitálový trh v České republice.

Makléřská zkouška se skládá pod gesci ČNB (před 1.4.2006 Komise pro cenné papíry) a sestává z jedenácti tématických okruhů obsahujících otázky z oblasti kapitálového trhu, např. jeho fungování a regulace, principy obchodování a druhy a funkce jednotlivých investičních nástrojů. Má formu testu v elektronické podobě,

kde uchazeč vybírá z několika možných variant správnou odpověď. Podmínkou úspěšného vykonání zkoušky je uvedení správných odpovědí alespoň na 75 % otázek a u kategorií A, B, C současně správné zodpovězení 60 % otázek v každé skupině tématických okruhů.

Podle navrhované novely ZPKT, která transponuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES o trzích finančních nástrojů, se ruší režim „makléř“, který se nahrazuje „osobou, kterou obchodník s cennými papíry využívá ke své činnosti“. Cílem navrhované úpravy je jednak rozšířit okruh subjektů, na které se vztahuje povinnost prokázání odbornosti, dále u těchto subjektů zajistit faktické a kontinuální plnění požadavků na odbornost, a konečně pak vytvořit takový systém ověřování odbornosti, který by v maximální možné míře reflektoval měnící se požadavky trhu. Ověření odbornosti „osoby, kterou OCP využívá ke své činnosti“ proběhne formou vykonání odborné zkoušky před tuzemskou nebo zahraniční profesní organizací nebo prokázáním jiné, „tržní praxí uznané odbornosti“. Posouzení, zda je „osobou, kterou OCP využívá ke své činnosti,“ prokázaná odbornost v souladu s požadavky stanovenými zákonem, přísluší dle tohoto návrhu ČNB. V návaznosti na novelu ZPKT bude vypracován i návrh novely příslušného prováděcího předpisu (vyhláška ČNB), která bude specifikovat obsah požadovaných znalostí a dovedností a upravovat postup jejich ověřování u distributorů finančních produktů¹⁷. Ověřování odbornosti podle novely ZPKT a souvisejících prováděcích předpisů předpokládá zachování současného odstupňování požadavků na odbornost podle vykonávané pozice.

Regulatorní úprava odbornosti v EU

Na úrovni EU jsou požadavky na odbornou způsobilost osob poskytujících služby investičního zprostředkování řešeny pouze na obecné úrovni směrnicí MiFID a prováděcí směrnicí k této směrnici.¹⁸ Kapitola II. uvedené směrnice definuje jako jeden z obecných organizačních požadavků investičních podniků zaměstnávat

---

¹⁷ Předpokládá se existence devítiměsíčního přechodného období, v němž bude zachován režim makléřských zkoušek. Po skončení tohoto přechodného období bude současná podoba makléřských zkoušek společně s vybranými zahraničními standardy odbornosti (NASD) plnit funkci „benchmarku“ pro nově akreditované standardy.

¹⁸ Směrnice Komise 2006/73/ES, kterou se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice.

personál s takovými dovednostmi, vědomostmi a odbornými znalostmi, jaké jsou potřebné ke splnění přidělených povinností¹⁹. Oproti současnému stavu požaduje směrnice také zařazení investičního poradenství mezi investiční služby vyžadující povolení – mělo by tak tedy dojít k úplnému vynětí tohoto druhu podnikání z režimu živnostenského podnikání.

Samoregulační úprava odbornosti

V rámci samoregulace je problematika odbornosti upravena následujícími kodexy:

- *Etický kodex České asociace obchodníků s cennými papíry*
- *Etický kodex člena Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR*

Etický kodex České asociace obchodníků s cennými papíry stanovuje požadavek udržování znalostí zákonů, vyhlášek a dalších pravidel potřebných pro výkon činnosti obchodníka s cennými papíry. Etický kodex je závazný pro všechny členy ČAOCP, jejich zaměstnance a členy orgánů ČAOCP.

Etický kodex člena Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR (Kodex AFIZ) obsahuje úpravu etických dovedností a určuje povinnost členů dbát o své další vzdělávání v oblasti poskytování finančních služeb na FT. Tyto požadavky jsou dle stanov asociací vynutitelné pouze na jejich členech. V případě jejich nedodržování mají asociace možnost člena vyloučit.

Box 2 – Vybrané požadavky na odbornost v kodexech kapitálového trhu

Etický kodex České asociace obchodníků s cennými papíry

I. Základní povinnosti

I(A) Člen ČAOCP poskytuje své služby kvalifikovaně zejména tím, že:

- poskytuje své služby prostřednictvím kvalifikovaných, odborně vybraných zaměstnanců

¹⁹ Směrnice ve svém úvodu stanovuje povinnost vyžadovat, aby investiční podniky při poskytování investičních služeb jednaly čestně, spravedlivě a profesionálně v souladu s nejlepšími zájmy svých klientů. Prováděcí vyhláška dále specifikuje poskytování investičních služeb v souladu s nejlepšími zájmy klientů a to v úvodní části v preambulích 67 a 70 a v článku 35. Odst. 67 dále stanoví, že k zajištění toho, aby investiční podnik získal pro zákazníka nejlepší možný výsledek při provádění pokynu, měl by vzít v úvahu všechny činitele, které takovýto výsledek umožní zajistit co do celkového plnění představovaného cenou finančního nástroje a náklady na provedení pokynu. Článek 35 poté stanovuje pravidla pro posouzení vhodnosti daného investičního nástroje pro zákazníka, konkrétně musí distributor investičního produktu/služby od zákazníka k tomu, aby mohl adekvátně rozhodnout o vhodnosti daného investičního nástroje, zjistit úroveň jeho znalostí a zkušeností s kapitálovým trhem, jeho finanční situaci a investiční cíle.

- přijímá kvalifikovaně vytvořené vnitřní předpisy a zajišťuje vnitřní kontrolu jejich dodržování

I(D) Člen ČAOCP informuje zákazníka se zřetelem k úrovni odborných znalostí a zkušeností zákazníka o základních principech fungování finančního trhu a investování.

I(E) Člen ČAOCP vždy poskytuje své služby zákazníkům se zvláštním zřetelem k úrovni odborných znalostí a zkušeností zákazníka, kterému poskytuje službu

I(F) Člen ČAOCP si udržuje vědomosti o všech aplikovatelných zákonech, pravidlech a vyhláškách vydaných vládami, státními organizacemi, regulačními organizacemi či profesními spolky, které mají vliv na profesionální činnost, a následně je dodržuje.

III. Vztahy a odpovědnosti k zaměstnancům

III(A) Člen ČAOCP má za povinnost informovat své zaměstnance o etických standardech

Zaměstnavatel – člen ČAOCP - informuje své zaměstnance o etických standardech, které musí zaměstnavatel jako člen profesní organizace ČAOCP dodržovat. Jestliže zaměstnanec tento etický standard (Etický kodex) nemá, zaměstnavatel je povinen mu jej obstarat. Zaměstnavatel – člen ČAOCP – může tuto podmínku splnit, pokud odkáže zaměstnance na webové stránky ČAOCP, kde bude tento Etický kodex přístupný.

IV. Vztahy a odpovědnosti ke klientům a potencionálním klientům

IV(A.1) Investiční proces – podklady:

- člen ČAOCP a jeho zaměstnanci mají smysluplné a vhodné podklady, získané náležitým prozkoumáním vhodných zdrojů, pro takové doporučení či jednání.
- člen ČAOCP a jeho zaměstnanci se straní zavádějících interpretací při provádění investičních doporučení

IV(B.1) Povinnost dodržovat odbornou péči

Člen ČAOCP a jeho zaměstnanci jednají v zájmu klientů a jsou povinni upřednostňovat jejich zájmy před svými. Při správě jejich majetku jsou povinni dodržovat odbornou péči.

IV(B.2) Správa portfolia – investiční doporučení a jednání člena ČAOCP

- Správa portfolia se před provedením investice přiměřeně informuje na klientovu finanční situaci, investiční zkušenosti a cíle, a tyto informace je povinna přiměřeně obnovovat.
- Před provedením každé investice zváží správa portfolia její vhodnost a přiměřenost pro dané portfolio či klienta.

IV(B.3) Jednání fair-play

Člen ČAOCP a jeho zaměstnanci jsou povinni jednat jednotně a ve smyslu fair-play se všemi stávajícími i potencionálními klienty při zasílání investičních doporučení, změn v původních doporučeních a při investičních jednáních.

Etický kodex člena Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR

Čl. III. Základní etické principy chování člena AFIZ

Člen AFIZ při své činnosti zejména:

- spotřebitelům poskytuje své služby kvalifikovaně, spravedlivě, čestně, poctivě, profesionálně a v souladu s nejlepšími zájmy spotřebitelů s ohledem na zachování integrity finančního trhu a v nejvyšší možné míře přihlíží k jejich individuálním podmínkám

- dbá o své další vzdělávání v oblasti poskytování finančních služeb na finančním trhu

Zhodnocení současného stavu

Úprava odbornosti u finanční kategorie *B. Krátkodobé investiční služby* není vyvážená, pokud jde o jednotlivé skupiny distributorů. Úpravu odbornosti makléřů v České republice lze považovat za téměř dostatečnou ze strany naplnění stanovených požadavků. Odbornost makléřů by měla být zajištěna složením makléřských zkoušek nebo prokázáním znalostí na úrovni makléřských zkoušek, jejichž tématické okruhy určené ČNB z velké části naplňují stanovené požadavky v jednotlivých oblastech. Pokryty nejsou např. požadavky na základní znalost ekonomických a právních pojmů, finančně-matematické dovednosti či rizik působících na FT. Na druhou stranu zajištění odbornosti investičních zprostředkovatelů je legislativně řešeno pouze obecně, požadavky na odbornost nejsou standardizovány a dle našeho názoru nelze tedy tuto úpravu považovat za dostatečnou. Na úrovni EU je odbornost distributorů řešena pouze na obecné úrovni, specifikované požadavky na odbornost jsou ponechány na členských státech. Samoregulačně je upravena pouze oblast etických dovedností, požadavky v ostatních oblastech samoregulací řešeny nejsou.

C. SPOŘICÍ A DLOUHODOBÉ KAPITÁLOTVORNÉ PRODUKTY

Regulatorní úprava odbornosti

V této kategorii produktů jsou legislativně stanoveny požadavky na odbornost jejich distributorů pouze v případě kapitálového a investičního životního pojištění (které vyplývají z regulace v rámci kategorie *A. Pojištění*) a dlouhodobého investování na kapitálovém trhu (které vyplývají z regulace v rámci kategorie *B. Krátkodobé investiční služby*). U ostatních typů spořicí a dlouhodobých kapitálových produktů nejsou legislativně stanoveny žádné požadavky na odbornost v české ani v evropské právní úpravě.²⁰

Samoregulační úprava odbornosti

---

²⁰ K výkonu zprostředkovatelské činnosti v rámci podnikání postačuje v České republice ohlášení volné živnosti (živnost č. 72 - Zprostředkování obchodu a služeb). Dle § 25 ŽZ jsou živnosti volné živnosti, pro jejichž provozování tento zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění pro živnosti volné musí být splněny všeobecné podmínky (dle §6 odst. 1 ŽZ).

V této produktové skupině vybrané aspekty odbornosti – opět zejména etické – upravují:

- *Etický kodex České asociace obchodníků s cennými papíry*
- *Etický kodex člena Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR*
- *Kodex etiky pojišťovacího makléře*
- *Kodex etiky v pojišťovnictví*

Působnost a obsah těchto kodexů jsou popsány u předchozích produktových skupin.

Zhodnocení současného stavu

Celkově lze říci, že úprava odbornosti distributorů v kategorii *C. Spořicí a dlouhodobé kapitálové produkty* splňuje požadavky stanovené pro tuto kategorii pouze u produktu životní pojištění, u ostatních typů spořicích produktů požadavky na odbornost nejsou splněny v žádné z uvedených oblastí. Požadavky nejsou naplněny v české právní úpravě, evropské právní úpravě a samoregulačně jsou řešeny velmi omezeně.

D. ÚVĚRY NA BYDLENÍ A SOUVISEJÍCÍ POJIŠTĚNÍ

Regulatorní úprava odbornosti

Na osoby, které nabízejí na českém FT úvěry na bydlení, nejsou – přestože se na straně klienta jedná o rozhodnutí zásadního charakteru - stanoveny žádné legislativní požadavky na odbornost.²¹ Zvláštní podnikatelské oprávnění – registrace u ČNB - je však vyžadováno ke sjednání případného souvisejícího pojištění. Tato povinnost se však vztahuje jen na pojišťovací zprostředkovatelskou činnost. Požadavky potřebné pro registraci jsou shodné s požadavky uvedenými v kategorii *A. Pojištění*.

Samoregulační úprava odbornosti

---

²¹ K jejich zprostředkování postačuje ohlášení volné živnosti č. 72 Zprostředkování obchodu a služeb. Dle § 25 ŽZ živnosti volné jsou živnosti, pro jejichž provozování tento zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění pro živnosti volné musí být splněny všeobecné podmínky (dle § 6 odst. 1 ŽZ).

V této produktové skupině vybrané aspekty odbornosti – opět zejména etické – upravují:

- *Etický kodex člena Asociace finančních zprostředkovatelů a finančních poradců ČR*
- *Kodex etiky pojišťovacího makléře*
- *Kodex etiky v pojišťovnictví*
- *Kodex Asociace hypotečních makléřů*

Kodex Asociace hypotečních makléřů stanovuje povinnost člena asociace pomáhat klientům činit zodpovědná rozhodnutí a doporučovat řešení pro klienta nejvhodnější. Působnost a obsah ostatních kodexů jsou popsány u předchozích produktových skupin.

Zhodnocení současného stavu

Požadavky na odbornost osob nabízejících na trhu úvěrové produkty sloužící k financování potřeb souvisejících s bydlením nejsou v platné legislativě stanoveny. Výjimkou je jen regulace zprostředkování pojištění, která mohou být k úvěru na bydlení komplementárním produktem (viz kategorie A. *Pojištění*).

E. SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY A SOUVISEJÍCÍ POJIŠTĚNÍ

Regulatorní úprava odbornosti

Viz regulatorní úprava odbornosti v kategorii D. *Úvěry na bydlení a související pojištění*.

Samoregulační úprava odbornosti

Viz samoregulační úprava odbornosti v kategorii D. *Úvěry na bydlení a související pojištění*.

Zhodnocení současného stavu

Požadavky na odbornost osob nabízejících na trhu úvěrové produkty sloužící k financování potřeb souvisejících s bydlením nejsou v platné legislativě stanoveny. Výjimkou je jen regulace zprostředkování pojištění, která mohou být k úvěru na bydlení komplementárním produktem (viz kategorie A. *Pojištění*).